Stadsbyggnadsförvaltningen

Yttrande granskningsförslag RUFS 2060

Sammanfattning

Vaxholms stad har fått granskningsremiss för RUFS, den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, som fungerar både som regionplan och regional utvecklingsstrategi. Planen bygger på visionen om att Stockholm ska vara Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion och har tre målområden: en jämlik, trygg och inkluderande region, en ledande kunskaps- och tillväxtregion samt en tillgänglig och robust region utan klimatpåverkande utsläpp. En central del är plankartan, som pekar ut prioriterade bebyggelselägen.

Stockholm Nordost lyfter i sitt yttrande att RUFS saknar en tydlig gemensam inriktning för transportsystemet, att kopplingarna mellan regionala stadskärnor behöver stärkas och att plankartan måste ta större hänsyn till kommunernas planering. Stockholm Nordost ser även positivt på ansatsen att hantera genomförandefrågor men betonar att prioriteringar måste göras tydliga.

Vaxholms stad ställer sig bakom Stockholm Nordosts yttrande men vill särskilt framhålla att plankartans nuvarande utformning riskerar att hämma den lokala utvecklingen. Vaxholms stad vill framhålla att delar av plankartan inte speglar de faktiska förutsättningarna i kommunen. Exempelvis har Storäng Västra felaktigt tagits bort som strategiskt bebyggelseläge, trots dess goda läge nära kollektivtrafik. Vidare anser staden att en del av Killingen borde markeras som strategiskt bebyggelseläge. Även Kullön och Eriksöområdet har markerats trots att ingen ny bebyggelse planeras där.

Särskilt vill Vaxholms stad lyfta fram Rindö, som enligt staden har en större utvecklingspotential än vad planen anger. Här finns planer på bostäder, verksamheter och service som stärker öns roll i kommunens utveckling. Rindö skiljer sig dessutom tydligt från andra öar med förbindelse med vägfärjor och genom sitt breda serviceutbud och sina utvecklingsmöjligheter. Vaxholms stad menar därför att Östra och Västra Rindö bör klassas som strategiska bebyggelselägen.

Vaxholms stad anser att det regionala bostadsbehovet i RUFS 2060 är högt räknat och bör revideras ned från 50–100 till 0–50 bostäder per år, för att bättre spegla kommunens lokala förutsättningar.

Vaxholms stad ser positivt på behovet av kapacitetshöjning på väg 274, särskilt vid färjelägena, men ytterligare trafik genom staden bedöms förvärra en redan ansträngd situation. Förstärkt framkomlighet och redundans, inklusive duplicering av färjelägen på Rindö, är därför nödvändiga.

Vaxholms stad kan i dagsläget inte ställa sig bakom plankartans geografiska avgränsningar i dess nuvarande form. Vaxholms stad anser det viktigt att den regionala utvecklingsplanen i högre grad anpassas till kommunens lokala förutsättningar och utvecklingsstrategier för att säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling.

Bakgrund

Vaxholms stad har tagit emot en granskningsremiss för RUFS - Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen. Granskningen pågår fram till 15 oktober.

Planförslaget

Gällande plan är RUFS 2050 som antogs 2018. Det har sedan tidigare funnits specifik lagstiftning för just regionplanering för kommunerna i Stockholms län. Sedan 2019 finns nu en enhetlig lagstiftning genom plan- och bygglagens 7 kapitel. I och med detta finns en starkare koppling mellan regionplanerna och kommunernas översiktsplanering där krav ställs på kommunerna att redogöra för och motivera avvikelser från regionplanen.

RUFS utgör även *regional utvecklingsstrategi (RUFS)* för Stockholmsregionen. Planen utgår sedan tidigare planomgångar från visionen *Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion att bo, leva och verka i,* något som är tänkt att genomsyra all utveckling och gälla både nu och bortom 2060. Den nya planen bryter ner visionen i tre övergripande målområden för regionens utveckling:

- En jämlik, trygg och inkluderande region med god livsmiljö
- En ledande kunskaps- och tillväxtregion
- En tillgänglig och robust region utan klimatpåverkande utsläpp

Regionplanens så kallade ”rumsliga utveckling” med strukturbild, plankarta och tillhörande förhållningssätt är en viktig del av planen.

Regionalt prioriterade bebyggelselägen

Plankartan pekar ut de mest lämpliga platserna för ny bebyggelse i varje kommun,

utifrån kollektivtrafiktillgänglighet, funktion och läge i regionen. De prioriterade lägena delas in i sju kategorier:

- Centrala regionkärnan
- Regionala stadskärnor
- Lokala stadskärnor
- Landsbygdsnoder
- Serviceorter
- Kärnöar och öar med vägfärja

Tillsammans bildar de en flerkärnig struktur som ger närhet och tillgänglighet till viktiga funktioner i vardagen. Genom att utveckla inom dessa lägen kan ny bebyggelse bidra till de regionala målen om en hållbar utveckling.

Processen

I likhet med andra planer som tas fram enligt plan- och bygglagen ska ett samråd genomföras och följas upp med granskning för att sen antas.

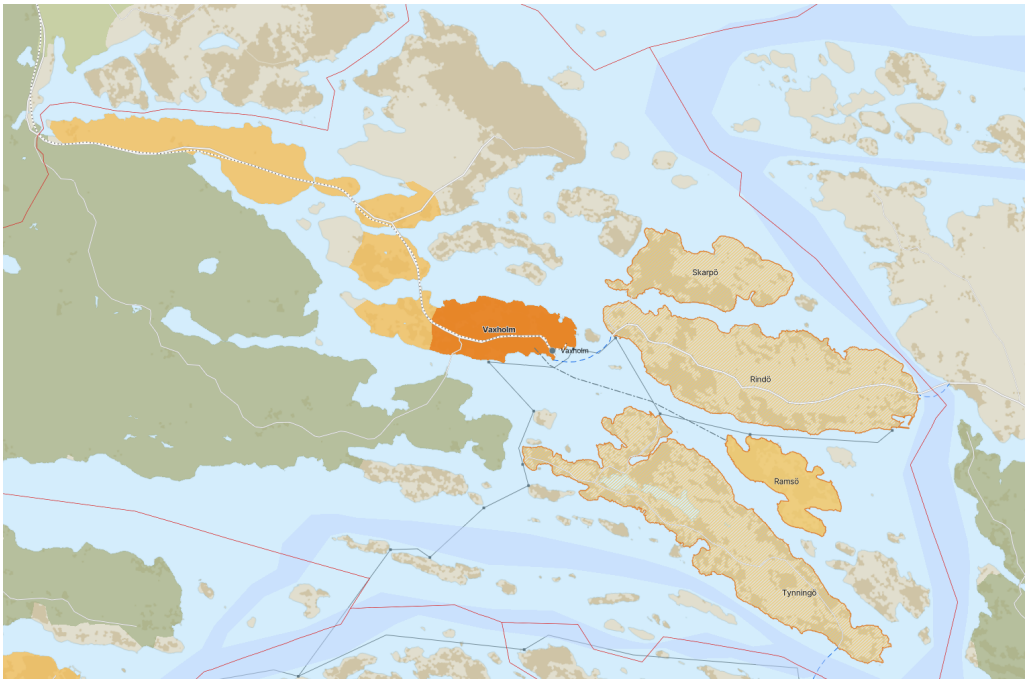
Sammanfattning av Stockholm Nordosts synpunkter

- Stockholm Nordost saknar fortsatt den gemensamma inriktningen för transportsystemet. Stockholm Nordost bedömer att RUFS 2060 tydligare behöver synliggöra var de största bristerna och behoven finns och vilka de är, till exempel trängseln i det statliga och kommunala vägnätet och kollektivtrafikens möjlighet att avlasta befintlig infrastruktur i såväl väg- som spårsystemet.
- Stockholm Nordost saknar kopplingar mellan de regionala stadskärnorna Täby centrum - Arninge och Märsta – Arlanda.
- Om plankartan ska behålla detaljeringsnivån såsom den presenteras i granskningsförslaget behöver Region Stockholm vara mer lyhörd för kommunernas synpunkter. Det är viktigt att bejaka och beakta kommunernas planer för byggnation i en regional utvecklingsplan samt var och i vilken omfattning planerad byggnation ska ske.
- Det är positivt att det finns en ansats att hantera planens genomförandefrågor. Inför genomförandet av ett regionalt forum är det nödvändigt att prioriteringarna är tydliga och avgränsade. Regionalt forum ska hantera regionala frågor som kräver gemensam kraftsamling.

Bedömning

Vaxholms stad ställer sig bakom STONO’s yttrande men vill utveckla punkten om plankartan utifrån Vaxholms stads perspektiv.

Under processen har kommunerna bjudits in till dialogmöten om olika frågor och ett av mötena handlade om plankartan. Här lyftes vikten av att den regionala plankartan bättre behöver synkas och överensstämma med de lokala perspektiven i kommunerna. Trots denna ambition finns fortsatt en dissonans mellan Vaxholms stads översiktliga planering och utvecklingsplaner och regionens. Nedan syns den föreslagna plankartan i RUFS.

Figur 1 - Plankarta för den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen – Granskningsversion

Planförslaget i dess nuvarande form riskerar att få negativa effekter på bebyggelseutvecklingen i Vaxholm stad och kommunen kan därför inte ställa sig bakom geografiska avgränsningar i planens nuvarande form. Följande dissonans mellan Vaxholms stads översiktliga planering och utvecklingsplaner har noterats.

- **Storäng Västra** - Avgränsningen i de södra delarna av Resarö bedöms vara särskilt problematisk med anledning av jordbruksmarksfrågan. Delar av Storäng Västra har tagits bort som strategiskt bebyggelseläge trots att området har ett fördelaktigt läge nära kollektivtrafik och länge funnits med i kommunens bebyggelseplaner. I och med de skrivningar som nu finns om jordbruksmark utanför prioriterade bebyggelseområden blir det särskilt svårt att motivera att denna mark tas i anspråk. Med den restriktiva lagstiftning som gäller riskerar kommunen att förlora ett av få kvarvarande områden för ny bebyggelse på Resarö. Området bedöms bland annat vara intressant för etablering av ett större särskilt boende. Vid en framtida prövning kommer den regionala utpekningen väga tungt i bedömningen.

- **Del av Killingen** är utpekat i granskningsversionen för Översiktsplan 2040 och har även tidigare varit med befintlig översiktsplan. Området ligger längs med Resarövägen och ligger nära kollektivtrafik. Även denna yta bör finnas i kategorin strategiskt bebyggelseläge.
- **Kullön** – Ingen ny bebyggelseutveckling planeras här och borde inte markeras som strategiskt bebyggelseläge.
- **Eriksöområdet** på Vaxön är ett friluftsområde som även var utpekat i förra RUFS'en men där det är väldigt osannolikt att bebyggelse kommer placeras. Området borde inte markeras som strategiskt bebyggelseläge.

Utpekade öar med vägfärja utmed Östersjökusten

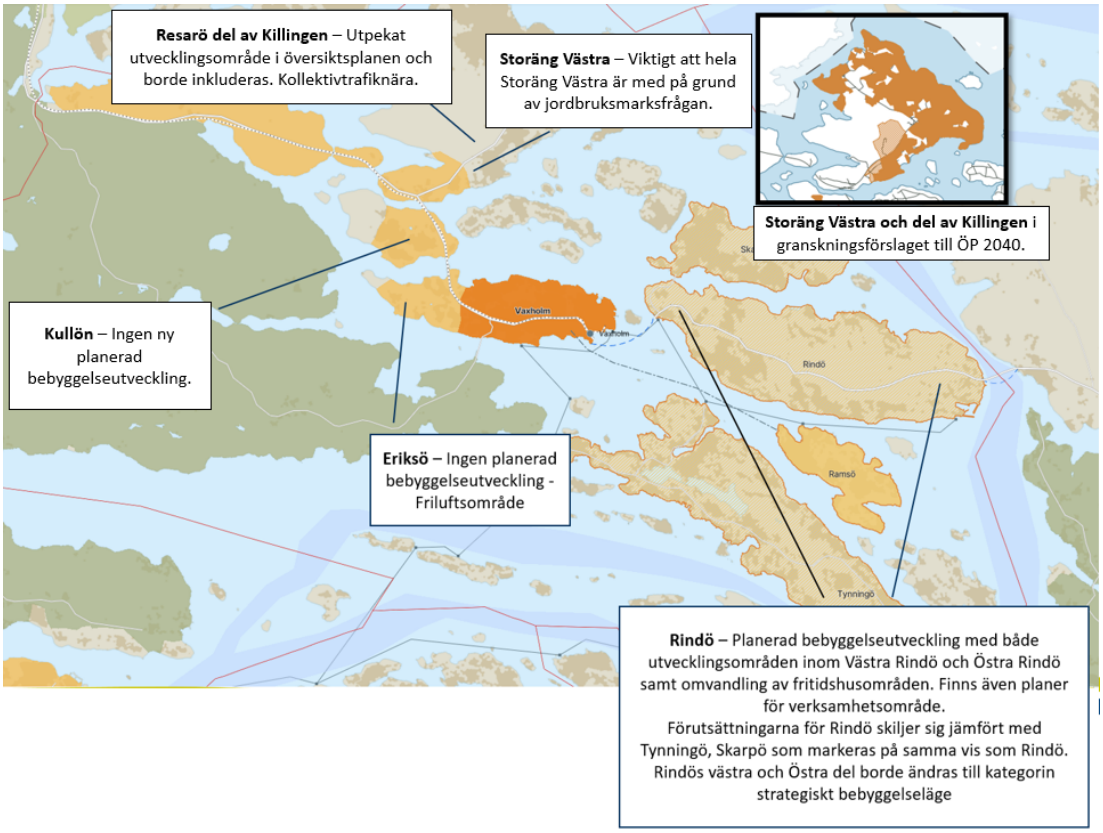
Kommun	Ö med vägfärja	Nuvarande serviceutbud
Vaxholm	Tynningö	Livsmedelsbutik, restauranger och caféer.
Vaxholm	Skarpö	Saknar service.
Vaxholm	Rindö	Livsmedelsbutik, förskola, grundskola F-6.
Österåker	Ljusterö	Livsmedelsbutik, café, olika butiker och restauranger.
Norrtälje	Yxlan	Dagligvaruhandel, grundskola F-6.
Norrtälje	Blidö	Livsmedelsbutik, vårdcentral.

Figur 2 - Kunskapsöversikt "Livskraftiga landsbygder och skärgårdsmiljöer i Stockholms län"

- **Östra och Västra Rindö –** I granskningsversionen till översiktsplan 2040 pekas Östra och Västra Rindö ut som utvecklingsområden. Enligt Vaxholms vattentjänstplan ligger Rindö med som prioriterat område för VA-utbyggnad och en omvandling av fritidshusområden pågår. Det finns även planer för större verksamhetsområde inom Östra Rindö. Förutsättningarna för Rindö skiljer sig jämfört med Tynningö, Skarpö som markeras på samma vis som Rindö som "öar med vägfärja". I kunskapsöversikten pekas Rindö, Skarpö och Tynningö ut som öar med vägfärja där varsam utveckling bedöms möjlig. Rindö skiljer sig dock tydligt genom att redan ha ett brett serviceutbud med restauranger och butiker, vilket inte framgår av översiktens tabell.

  Staden delar bilden av Skarpös och Tynningös utvecklingspotential men ser en skillnad i inriktning för Rindö. Tynningö och Skarpö väntas främst utvecklas genom permanentning av fritidshus och mindre avstyckningar,

medan Rindö planeras för mer utveckling med bostäder, verksamheter och service. Exploatering på Rindö kräver dock att trafiksituationen förbättras, t.ex genom dupliceringsläge på Rindö, vilket staden jobbar för i dialog med Trafikverket. Något som också har uttryckts i genomförd ÅVS samt därtill satts som en av fem gemensamma prioriteringar i en avsiktsförklaring mellan Vaxholms stad och Trafikverket. Staden uttrycker oro för att utvecklingen kan försvåras av nuvarande beskrivning i RUFS. Rindös Västra och Östra delar borde ändras till kategorin strategiskt bebyggelseläge.

Figur 3 - Vaxholms stads synpunkter på den regionala plankartan.

Bostadsförsörjning

Vaxholm stad har tidigare haft som mål i *Riktlinjer för bostadsförsörjning i Vaxholms stad 2022-2024* att bygga ca 75 bostäder per år fram till 2030. Behovet enligt RUFS 2050 har varit 100 bostäder per år och Vaxholm har byggt ett snitt på 93 bostäder per år mellan åren 2022-2060. I tabell 1 i bilagan ”Demografiskt bostadsbehov i Stockholmsregionen 2022–2060” skrivs att det regionala bostadsbehovet i Vaxholms stad är 50-100 bostäder mellan 2022-2060. Vaxholms stad anser att denna siffra är högt räknad och bör revideras ner till 0-50 per år.

Övriga synpunkter

Värmdö kommun nämner i sitt samrådsyttrande att de vill förstärkta kopplingar till Vaxholm genom att säkerställa framkomlighet och ökad kapacitet längs väg 274 förbi Hemmesta för samtliga trafikslag inklusive Försvarsmaktens behov. Samt att de vill trafiksäkra väg 274 som är sekundärled för trafikfarligt gods och en viktig infrastrukturled till flera viktiga områden för kommunen.

Vaxholms stad ser positivt på ökad kapacitet på väg 274 vid färjelägena men att leda ytterligare trafik genom Vaxholm vore olyckligt för en redan ansträngd trafiksituation. Detta förutsätter förstärkt framkomlighet och ökad kapacitet genom Vaxholm stad gällande väg 274 från Rindö Oskar Fredriksborg till Arninge, Täby. Duplicering av färjelägen på Rindö är idag en förutsättning för Vaxholms befintliga trafiksituation, trafiksäkerhet, beredskap samt redundans och är essentiell även utan att väg 274 belastas med Värmdö kommuns skrivelse om förstärkt koppling till Vaxholm.

Sammanfattningsvis kan Vaxholms stad inte ställa sig bakom plankartans geografiska avgränsningar i dess nuvarande form och kan därmed inte godkänna RUFS 2060. Vaxholms stad anser det viktigt att den regionala utvecklingsplanen i högre grad anpassas till kommunens lokala förutsättningar och utvecklingsstrategier för att säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling.